

Troens ydmyge mod

af Knud Nyboe Rasmussen

Hvad er det, Jesus sigter til, når han, provokerende, gør barnet til eksempel for de store og voksne?

I en prædiken over teksten til 22. søndag efter trinitatis, Mattæusevangeliet kapitel 18,1-14, forsøgte K.E. Løgstrup engang at besvare det spørgsmål. Han sagde i prædikenen, som jeg hørte ham holde til en studentergudstjeneste i Møllevangskirken i Århus:

Når Jesus fremhæver barnet, siger det sig selv, at det ikke kan være dets moral, han tænker på. Børn driller hinanden, og det kan de komme sådan i gang med, at de ikke kan holde op igen. For at lade være med det skal de kunne lege og lege godt. Børn kan også være frygteligt ubarmhjertige. Er en pige eller dreng skræmt, sær eller enfoldig, kan de i klassen blive genstand for en veritabel forfølgelse. Børn er ikke små fromme vilddyr, de er lige så ofte utysker. Så når det hedder: Hvis I ikke bliver som børn, kommer I ikke ind i Guds rige, kan meningen ikke være den, at i kraft af deres barnlige uskyld befinder børn sig i Guds rige. Jesus kan ikke tænke på moralske kvaliteter, der skulle udmærke barnet, for med dem er det så som så. Der må være tænkt på en holdning, der er konstitutiv for den barnlige tilværelse, uden at den for den sags skyld behøver at have noget med moral at gøre. Og dét må være håbet og tilliden til livet, forventningen til det.

BARNETS YDMYGE MOD

Jeg tror, Løgstrup har ret, når han fremhæver barnets elementære livsmod, som i sig rummer både håb og tillid og forventning til livet. Ud fra ordene i ovennævnte evangelium kunne man føje endnu en bestemmelse til barnets livsmod eller tillid, nemlig ydmyghed. Ikke ydmyghed i den forstand, at barnet skulle gøre sig mindre eller ringere eller til noget andet, end det er. Det gør barnet præcis ikke! Det er, hvad det er. Men som det er, er barnet ydmygt, forstået på den måde, at det kender sin plads og stilling i tilværelsen. Det véd instinktivt, hvor hjælpeløst det er, og hvor afhængigt det derfor også er af, at der er nogen, som tager sig af det.

Men netop i denne afhængighed og hjælpeløshed viser barnet samtidig et utroligt mod - et forventningsfuldt livsmod, som man godt med Søren Kierkegaard kunne kalde for *troens ydmyge mod*.

Barnet vover nemlig helt og fuldt at stole på andre end sig selv. Det vover at lægge sit liv i hænderne på den eller dem, som det ved sig udleveret til, typisk jo forældrene. På den måde tror barnet alt – fordi det må tro. Det håber alt – fordi det ikke kan andet. Og netop sådan viser barnet troens ydmyge mod. Det tør gøre, hvad det må gøre, på grund af sin hjælpeløse stilling i livet.

DET SELVHJULPNE OVERMOD

Netop herved adskiller barnets mod sig afgørende fra den voksnes mod, der som regel udspringer af overlegenhed og magt, af følelsen af at være ovenpå. Og i så henseende er det jo ikke mod, det skorter på i det moderne menneskes tjekkede tilværelse. "Er det ikke den slags mod, vi alle har mest af, ja, er besat af", spurgte en præst en gang i et foredrag og fortsatte: "Jeg er bange for, at vi har alt for meget mod. Alt for meget mod til, mod på, at tage tingene i vor egen hånd ... og alt for lidt mod til med sindsro at se magten og styret glide os af hænde. Alt for lidt mod til at overlade styret til Gud og forlade os på hans visdom og magt ..." (Otto Andersen).

Men denne sidste form for mod – ikke det selvhjulpne overmod, men det ydmyge mod, der tør lægge sin sag i en andens hånd – præcis dét mod er det, som kendetegner barnet. Og det er det mod, som gør et menneske stort, ikke i verdens og andre menneskers øjne, slet ikke, men i Guds øjne og dermed i Guds rige – i "Himmeriget". For barnets mod kommer af tillid – man kunne også sige af tro. Og netop troen er dristig. Derfor også "en mægtig og virksom ting", som Luther sagde om troen. Men samtidig er troen med sit mod og sin dristighed sårbar og udsat – præcis lige så sårbar og udsat som et lille barn.

ADVARSEL MOD AT BRINGE TIL FALD

Det er på den baggrund, vi skal høre Jesu stærke advarsel mod at forarge - eller som det hedder i den nuværende autoriserede oversættelse: "bringe en af disse små, som tror på mig, til fald". Ja, den, som gør det, var bedre tjent med at få en møllesten hængt om halsen og blive sænket i havets dyb. At tage troen og dermed livsmodet og håbet fra et barn, som i sin hjælpeløshed udleverer sig til en anden, det er ikke blot ondt, det er i

virkeligheden djævelsk.

Med Løgstrups ord fra førnævnte prædiken: "overlagt og ideologisk at tage modet på livet fra barnet – dét gør ikke den dybeste pessimist, ikke den mest overbeviste nihilist. Det skal man være en nidding – en usling – for at gøre ... Alle mulige konsekvenser kan et menneske tage af sin anskuelse af, at livet ikke er umagen værd at leve, at det kun er foragt værd, at det er usigelig ligegyldigt – kun een konsekvens tør han ikke tage af sin livsanskuelse, indpode et barn den. Det skal man være sindssyg for at gøre." Og Løgstrup føjer til: "Nu levede Jesus fra Nazareth ikke i en nordisk sagaverden, så han sagde ikke nidding. Heller ikke levede han i en psykologisk tilværelsesforståelse (som vi gør), så han sagde ikke sindssyg. Han levede i et mytisk verdensbillede, der gav ham mulighed for en drastisk tale, så han sagde: Den, der forarger een af disse mindste troende – tager håbet fra barnet – ham var det bedre, om en møllesten var hængt om hans hals, og han var sænket i havet." (Så vidt Løgstrup.)

Når derfor et voksent menneske angriber og måske ligefrem udnytter barnets tro og tillid til sine egne mere eller mindre grumsede formål, så er vi ude i en ondskab, som er umenneskelig, ja, egentlig overmenneskelig – rent ud sagt djævelsk. Det er præcis denne djævelskab, evangeliet sigter til, når det i kraftige vendinger advarer imod at bringe en af disse små, som tror, til fald, ved at fratage et menneske, fx et barn, den tro og det håb, hvori det udleverer sig og venter sig alt godt af livet og jo dermed også af livets Gud.

Men det er ikke kun barnet, som i denne forstand kan bringes til fald. Det kan enhver, som tror, og som i sin tro vover at udlevere sig til en andens varetægt – til at stole og håbe på en anden. Hos Mattæus præciseres det, at den tro, som der advares mod at forarge eller bringe til fald, det er den tro, som forlader sig på Jesus selv. Talen drejer sig altså om mennesker, som i troen har ham som deres fortrøstning og håb i livet – mennesker, som vover at udlevere sig til ham og hans ord, så de venter sig alt godt af det. At bringe et sådant menneske til fald, det er det samme som at fratage det den tro og det håb, hvori det har sit liv og sit mod til at leve. Derfor den stærke advarsel mod at bringe andre til fald.

ADVARSEL MOD AT BLIVE BRAGT TIL FALD

Men advarslen gælder også "den modsatte vej", så at sige. Vi advares i lige så skarpe vendinger imod selv at blive bragt til fald af alt det i vores tilværelse og verden omkring

os, der truer med at tage troen og håbet og dermed livsmodet fra os. Det er det, der er meningen med de barske ord om at hugge hånden eller foden af, hvis den bringer os til fald – og gøre det samme med øjet, hvis det bringer os til fald. Denne mærkelige og grove billedtale er en stærk formaning til os om at kaste alt det fra os, der truer og vil berøve os troen og håbet til Gud og Kristus selv.

Som billedet antyder, kan det fx dreje sig om noget, som vi selv skaber med "hånden", eller tilstræber og går efter med "foden", altså alle vore egne projekter, vores egen viden og store kunnen. Hvor indbildsk kan vore egne muligheder og færdigheder ikke gøre os! Jf. Løgstrups tale om "totalillusionen", hvor vi opfatter os selv som skabere af vort eget liv.

Men også i den virkelighed, som vi ikke selv har skabt, men som vi nøjes med at se med "øjet", altså den virkelighed, som omgiver os og trænger sig ind på os – også her er der meget, som kan bringe os til fald ved at anfægte troen på evangeliet og håbet til Gud. Her er det vigtigt, at vi ikke stirrer os blinde på det, vi ser, altså på den synlige og håndgribelige virkelighed omkring os, så vi ikke lader det synlige tilintetgøre troen på det, vi har hørt i evangeliet, men som endnu ikke er til at se med øjnene. Ikke sjældent ligger evangeliets ord og løfter, som forkyndes til tro, jo nemlig i strid med den virkelighed, som ses med øjnene og erkendes med forstanden. Tænk fx på den modsætning, der er mellem troen på syndernes forladelse og så vores egen konkrete skyld, der altid er os for øje, så vi vanskeligt kan glemme den. Eller tænk på den modsætning, der er mellem troen på kødets opstandelse og liv af døde – og så vores egen biologiske viden om, hvordan det går til i naturen, og hvad der bliver af et menneske, når det dør.

FORSAGELSE OG TRO

Men hvad skal vi så mere konkret gøre med alt det, som vil bringe os til fald, alt det, som anfægter, ja, bestrider troens og håbets sandhed og gyldighed? Vi skal, for at gentage Jesu ord, gøre kort proces med alle sådanne ting og forargelser: "Hvis din hånd eller fod bringer dig til fald, så hug den af og kast den fra dig! ... Og hvis dit øje bringer dig til fald, så riv det ud og kast det fra dig!"

Eller vi kunne bruge et kendt ord fra dåbens pagt og sige: Vi skal forsage forargelserne, alt det, der vil bringe os til fald, dvs. vi skal kort og godt vise det fra os, vende det ryggen. Når forargelserne er djævelske – og det er de egentlige forargelser altid, eftersom det er

troen og håbet til Gud, de vil rive os ud af, hvad enten de vil bringe os til at fortvivle eller til overmodigt at stole på os selv eller noget andet, som ikke er Gud – når forargelserne i denne forstand er djævelske, da skal der aldrig forhandles med dem eller for den sags skyld argumenteres med dem. I den "forhandling" er vi nemlig altid sikre tabere. Nej, vi skal i stedet forsage forargelserne og vel at mærke forsage dem i Jesu navn og på hans ord, egentlig på samme måde, som da han selv rev sig løs af den djævelske fristelse, som en af hans egne disciple stillede ham overfor, da han antydede, at Jesus naturligvis ikke skulle lide og dø for menneskets skyld, men hans opgave var en helt anden og større og "finere" i verdens øjne. Da vendte Jesus sig resolut fra disciplen og sagde til Peter (for ham var det):" Vig bag mig, Satan! Du vil bringe mig til fald. For du vil ikke, hvad Gud vil, men hvad mennesker vil."

At tro, det er at stole på det, som Gud vil, på det, som Gud forkynder os og skænker os i sit evangelium. Hvorimod alt det, som vil sætte sig i Guds sted og dermed tilintetgøre eller fratage os det, som er fra Gud, det er egentlig altid satanisk og djævelsk, for det er jo åbent oprør mod Gud. Ved alt sådant er der kun én ting at gøre: Det skal forsages – i Jesu navn og på hans ord. Kun derved kan troen bevares. Derfor hører forsagelse og tro sammen. Det ene er aldrig uden det andet.

Sådan er det også i dåbens pagt. Djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen skal forsages i Jesu navn, for at vi kan blive i troen på Guds énbårne Søn og hans Fader, Himlens og jordens skaber, og på Helligånden, som gennem evangeliet skænker os del i det, som er Guds og Guds mulighed alene: syndernes forladelse, kødets opstandelse og det evige liv. Tro på disse store gaver og i den tro sætte sin lid og sit håb til Gud, det kan et menneske kun, når det samtidigt og uafsladeligt i Jesu navn forsager alt det, som vil bringe os til fald fra troen og dermed rive os ud af dåbens barnlige tillid og forventning til Gud og det liv, han giver os.

Det er til at gøre begge dele – både *forsage og tro* – at vi har fået dåbspagten ord og jo også dåbens bøn Fadervor. Bønnen "Led os ikke ind i fristelse, men fri os fra det onde", det er jo forsagelsen i bønnens form. Det bliver helt tydeligt, når vi husker, at den sidste bøn i Fadervor også kan oversættes: "Fri os fra den onde." - Det er den samme bøn, som vi møder i den ældste salme, vi har i Den danske Salmebog, i bønnen til Helligånden: "Beskærm os fra Djævelens falske list, / og hjælp os at tro på Jesus Krist / og blive salige, amen!" ("Aleneste Gud i Himmerig", salmebogen nr. 435)

Knud Nyboe Rasmussen er cand.theol. og tidligere sognepræst, forfatter til bøgerne "Kirkegang. Lyst og nødvendighed" (Hovedland 2004), "Jakob Knudsen mellem Luther og Grundtvig. Gud og menneske i Jakob Knudsens tænkning" (Hovedland 2017) og "Ord til tiden. Essays om kristendom og menneskeliv" (Hovedland 2019).